

ZDVOJENÉ ZOBRAZOVANIE
V UMENÍ ÁZIE A AMERIKY¹

Dnešní etnológovia prejavujú určitý odpor ku komparatívnemu skúmaniu primitívneho umenia. Ich dôvody sú pochopiteľné: doposiaľ sa výskumy tohto druhu zamierovali takmer výlučne na dokazovanie kultúrnych kontaktov, javov difúzie a výpožičiek. Stačilo, aby sa nejaký dekoratívny detail alebo jedinečný tvar objavil v dvoch častiach sveta, a nech už boli tieto časti geograficky a historicky akokoľvek, hoci aj mimoriadne vzdialené, nadsenci okamžite obhajovali ich jednotný pôvod a nepochybnú existenciu prehistorických vzťahov medzi inak neporovnateľnými kultúrami. Je známe, koľko klamu – okrem plodných objavov – spôsobilo takéto unáhlené hľadanie analógií „za každú cenu“. No odborníci na materiálnu kultúru, ktorí nás chceli chrániť pred takouto unáhlenosťou, definovali špecifický rozdiel, pomocou ktorého sa dá odlišiť vlastnosť, komplex vlastností alebo štýl, pochádzajúce z nezávislých a mnohopôčetných výskytov, od iných vlastností a štýlov, ktorých povaha a charakter vylučujú možnosť opakovania bez výpožičky.

Dost som váhal, kým som navrhol zaradiť niektoré diela do katalogu, o ktorom sa čulo a oprávnene debatovalo. Tento objemný katalóg mal zahŕňať zároveň severozápadné pobrežie Severnej Ameriky, Čínu, Sibir, Nový Zéland, možno aj Indiu a Irán – ba čo viac, spomínané artefakty patria do najrozličnejších období: 18. a 19. storočia n. l. na

1. Publikované pod týmto názvom v: *Renaissance*, Revue trimestrielle publiée par École libre des Hautes Études de New York, zv. 2 a 3. 1944–1945, s. 168–186.